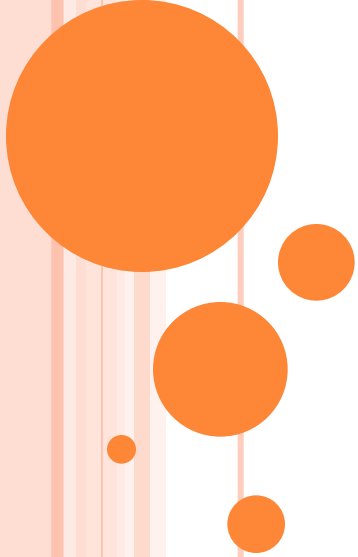

BAŞARIYA GİDEN YOL : SINIR VE KURALLAR

Psk. Dan. Sevda BEŞER CİDAL

SINIR NEDİR?

Bireyin kendi varlığını başkasından ayırt eden, nerede başlayıp nerede bittiğini gösteren her şeydir.

Küçük çocuklar anne babalarının sınırlarını daha tanımıyorlar ve bu sınırları yalnızca zamanla ve onlarla çarpışarak öğrenebilirler.

SINIR VE KURALLAR

GÜVENDE HİSSETME

KEŞİF

BAŞARI

İHTİYAÇLAR HİYERARŞİSİ

KEŞİF VE ÖĞRENME GÜVEN DUYGUSUNDAN BESLENİR

- Kural ve sınırlar çocuğun kendini güvende hissetmesini sağlar çünkü çocuklar anne ve babalarının yetkin olduklarını hissettiklerinde ve kendilerini koruyabileceklerini bildiklerinde dış dünyayı bir tehdit olarak görmez ve keşfetmeye başlarlar.

SINIRLAR NEDEN GEREKLİDİR?

- Sınırlar çocuğu destekleyici, koruyucu ve yaşama hazırlayıcı işleve sahiptir.
- Sınır koymak, güvenlik ve çocuğu yönlendirmek anlamına gelir. Çocuklar anlamı açık sınırlamalar isterler. Böylece sosyal aidiyet, güvenilirlik, güçlü olma ve kendine özgü olmayı öğrenebilirler.
- Sınırsız yetişen çocuklar, kendisine görünürde sunulan bütün olanaklara rağmen, içsel düzeyde yalnız ve ilgisiz hissedebilirler.
- Sınırlar çocukların kendilerini güvende ve kabul edilmiş hissettikleri alanlar yaratır. Çocuk böylece kendine özgü varlığının farkına varabilir. Kendine ve başkalarına saygısı gelişir. Kendini başkalarından ayırt edebilir ve kendi varlığını farklılıklarıyla kabul edebilir.
- Sınırlar olmazsa bireysel özellikler ve kişilik oluşamaz. Ayrıca bu tip çocuklar hayatın içindeki her türlü tehlikeye açık ve korunmasız olurlar.

KORUMACI AİLELERDE SINIRLAR

Fazla korunaklı ailelerde yetişen, kendi yapabilecekleri dahi anne babaları tarafından yapılan çocuklar için başkalarının sınırlarını kabul etmek ve kendi sınırlarını çizebilmek çok daha zor ve sancılıdır.

- Bu çocuklar sağlıklı sınırlar geliştiremeyebilirler,
- Dış dünyanın tehlikelerine karşı çok daha korunaksız olabilirler.

**Zorluklarla mücadele etmek
bizi hayata karşı
çok daha hazırlıklı ve güçlü kılar.**

YA SINIR YOKSA...

- Ebeveynlerin yardımıyla belirlenmiş sınırları olmayan çocuklar nerede duracaklarını bilemezler; onlar için elde edilemeyecek şey, yapılamayacak davranış, uyulması gereken herhangi bir kural vs. olmayacaktır.

Bu da, belirsizlik, kargaşa ve başıboşluk demektir.

YANI

DÜZENSİZLİK ve TEHLİKE

SONUCUNDA İSE

Mutsuzluk ve Huzursuzluk

Hem de Herkes için!

SINIR VE KURALLAR GÜVEN VERİR!

- Kural koyan anne babalar sanıldığığının aksine çocuklarına daha az ilgi ve sevgi göstermezler, aksine onların hayatını düzene sokarak güvende hissetmelerini sağlar, bir yandan da sevgilerini hissettirirler.
- Kural ve sınırlar çocuğun kendini güvende hissetmesini sağlar çünkü çocuklar anne ve babalarının yetkin olduklarını hissettiklerinde ve kendilerini koruyabileceklerini bildiklerinde dış dünyayı bir tehdit olarak görmez ve keşfetmeye başlarlar.

KARARLARI KİM ALIYOR? (PATRON KİM?)

Ailede kararları anne ve baba,
okulda ise öğretmen almalıdır.

Çocuklar bir dolu yaşam bilgeliğine sahiptir; ancak hayata ve dünyaya dair yeterince şey bilmezler; yönetimi üstlenmek için gerekli gelişim düzeyine sahip değiller.

Çocuklar için, yetişkinlerin karar vermesi
en doğru olanıdır.

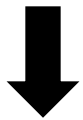
ANNE BABA SORUMLULUK ALDIĞINDA...

Anne babalar çocuklarına **öncülük** ettiğinde,
ne olacağına karar verdiği ve
bu kararlarının sorumluluğunu aldığında

ÇOCUĞUN

**suçluluk
duygusu**

**kendilik
deđeri**

**en düşük
düzeyde**

OLUR.

**en yüksek
düzeyde**

DAHA DA ÖNEMLİSİ: ANNE BABANIN NEYE VE NASIL KARAR VERDİĞİDİR.

- Diktatörce mi?
- Demokratik biçimde mi?
- Katı ya da esnek mi?
- İsteğe ve keyfe göre mi?
- Anlam ilişkisi taşıyan kararlara vararak mı?

Çocuklar da aynı yetişkinler gibi alınan kararlar bir anlam ilişkisi taşıdığında huzurlu ve mutlu hissederler.

Bunu yapabilmek için anne babanın aile yaşamlarını

hangi değerler

üzerine kurmak istediklerine karar vermiş olması gerekir.

BAZI AİLELERİN “DEĞER”LERİNDEN ÖRNEKLER

- “Çocuklar anne babalarının sözünü dinlemelidir.”
- “Demokratik bir toplulukta çocuklar kendileri karar vermelidir.”
- “En önemlisi çocukların tanrıya inanmayı öğrenmeleridir.”
- “En önemlisi çocukların başkalarına karşı saygılı olmayı öğrenmeleridir.”
- “En önemlisi çocukların kendilerine inanmayı öğrenmeleridir.”
- “En önemlisi çocukların doğayı korumayı öğrenmeleridir.”
- “En önemlisi çocukların okulda iyi bir başarı ortaya koymalarıdır.”
- “En önemlisi çocukların okulda kendi başlarının çaresine bakabilmeleridir.”

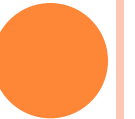
GEÇMİŞTEN BU YANA NELER DEĞİŞTİ?

- Daha bir kuşak öncesinde anne babalar neyin doğru, neyin yanlış olduğu konusunda kendilerinden eminlerdi. O günlerden bu yana daha çok şey biliyoruz. “Çocukları” daha iyi tanıyor, hangi şartlarda en iyi gelişimi gösterebilecekleri hakkında daha kapsamlı fikir yürütebiliyoruz.
- Kendi anne babalarımızın, büyükanne ve büyükbabalarımızın çocuk eğitiminde iyi ve doğru kabul ettiklerinin çok büyük bir kısmının **yanlış** olduğu artık kanıtlandı.

ARTIK BİLİYORUZ Kİ...

ŞİDDETİN HER TÜRLÜSÜ ÇOK YIKICI VE ÇOCUKLARIMIZDA
GERİ DÖNÜLMEZ HASARLAR YARATIYOR.

BİLMEK VAZGEÇMEK İÇİN YETERLİ Mİ?

- Ne yazık ki çocuklarına vuran ebeveynler halâ var. Üstelik çoğu şiddetin zarar verici olduğunun bilincinde olduğu halde; hem kurbanına hem de uygulayana.

ŞİDDETİN TÜRLERİ

○ FİZİKSEL

○ RUHSAL

- Gülünç Duruma Düşürmek
- Eleştirmek
- Alay etmek
- Aşağılamak
- Suçlamak
- İftira Atmak
- Arkasından Konuşmak

FİZİSEL ŞİDDETLE – RUHSAL ŞİDDET
ARASINDA
BÜYÜK OLASILIKLA
GERÇEK BİR FARK YOK!

ŞİDDET: SAYGI DEĞİL KORKU UYANDIRIR

- Şiddet saygı değil korku uyandırır. Çocuklara “doğru ve yanlış arasındaki farkı” değil iktidar sahibiyken zor kullanmanın doğru olduğunu öğretir. Çocuklara yetişkinlerin sınırlarına saygı göstermeyi değil, sonuçtan endişe duymayı, korkmayı öğretir.

ÇÜNÜMÜZDE ANNE BABALAR. . .

Günümüzde anne babalar zor bir görevle karşı karşıyadır:

- Çocuklarının adına karar vermek zorundadırlar.
- Sorumluluk ve liderliği üstlenmek durumundadırlar.
- Çocukları için iyi gelişim şartları sağlamalıdırlar.
- Hem sevgi dolu olup hem de sınır ve kurallara sahip olacaklar.

Bu yalnızca çocuklar büyürken yavaş yavaş onlarla birlikte öğrenilebilir. Çünkü yepyeni bir şey.

NORMAL GELİŞİMİN PARÇASI OLARAK SINIRLAR

- Çocuklar daha bebeklikten itibaren sınırlarla karşılaşmaya başlar. (Memeden kesme)
- Özellikle 2-3 yaşlarında çocuklar belirgin bir biçimde sınırlarla ilgili çalışır, adeta egzersiz yaparlar.
- Çocuk bezine veda eder. Bu artık hazır olduğu, yapabileceği yeni bir şeyin üstesinden gelmek demek.
- Bir sayfa kapanır başka bir sayfa açılır.
- Yaşla birlikte bu sınırlar farklılaşıp daha kapsamlı hale gelir.
- Çocuk bir şeylere veda etmelidir ki, - arasına mesafe ve sınır koyabilmelidir ki – bir sonraki aşamaya geçip, olgunlaşabilsin.

VE NİHAYETİNDE OKUL ÇAĞI GELDİĞİNDE

Çocuk anne babasının koyduğu sınırlar sayesinde
Önceki gelişim aşamalarını ne kadar başarılı
geçirirse okulda da o denli başarılı olur.

- Aşırı kontrollü, kontrolsüz ve tutarsız sınırlar sağlıklı keşfi engeller, öğrenme fırsatlarını sınırlar, aşırı test etmeye ve isyana yol açabilir.
- Dengeli özgürlük ve kontrol sağlayan sınırlar, sağlıklı gelişme için en uygun ortamı yaratır. Bu durumda çocuk ve genç, gerçek yaşamda neyi, ne zaman, nerede, nasıl yapacağını öğrenmekte; davranışlarını düzenlemekte ve kontrol etmektedir.

○ Çok kısıtlayıcı sınırlar:

- Öğrenme ve sorumluluk kazanmayı engeller
- İsyanı körükler

○ Çok geniş sınırlar:

- Öğrenme ve sorumluluk kazanmayı engeller
- Aşırı denemeyi körükler.

○ Tutarsız sınırlar:

- Öğrenme ve sorumluluk kazanmayı engeller.
- Deneme ve isyanı körükler.

ANNE BABALAR NEDEN SINIR KOYMAKTA ZORLANIR?

- Yaşam tarzı
Anne babalar dahi her şeye hemen sahip olmak istemekte, tüketim toplumuna uyum sağlamaktadır.
- Bastırılmış istekler ve yetiştirme tarzı
Yaşadıklarına benzer deneyimleri kendi çocuklarına yaşatmak istememeleri.
- Şefkat ve iyi ilişki isteği

ANNE BABALAR NEDEN SINIR KOYMAKTA ZORLANIR?

- Suçluluk duygusu

Kimi zaman anne babalar çocuğun geçirdiği öfke nöbetinden kendilerini sorumlu tutarlar. Çocuklar da öfkeli veya üzgün olabilirler. Bunun nedeni illaki anne baba değildir. Bu durum hayatın bir parçasıdır.

- Çocuktan gelen olumsuz tepkiler

(Sen zaten beni sevmiyorsun gibi ifadeler)

- Yeterince zaman ayıramama

(Zaten çocuklarımla kısıtlı zaman geçiriyorum en azından bu sürede istediklerini yapayım.)

**HAYATI
GEREĞİNDE FAZLA RAHATLAŞTIRMAMAK!**

İHTİYAÇ İLE İSTEĞİ

BİRBİRİNDEN AYIRMAK LAZIM.

KAYNAK

- Jesper Juul, Grenzen Nähe Respekt, Rororo, 2000.

